

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 33. Логіка юриста

Освітньої програми:	Право
Рівня вищої освіти:	першого (бакалаврського)
за спеціальністю:	08 Право
галузі знань:	081 Право

Робоча програма навчальної дисципліни «Логіка юриста» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Право» ПВНЗ «Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука».

Розробник:

кандидат філософських наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Смаль І.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол № 1 від «07» вересня 2022 року

Завідувач кафедри [підпис] (Льків О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Право» зі спеціальності 081 Право, галузь знань 08 Право

Гарант освітньої програми [підпис] (проф. Богатирьов І.Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 року

Голова [підпис] (Оверчук О.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 081 Право	обов'язковий компонент освітньої програми	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 08 Право	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		50 год.	74 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Логіка юриста» схвалена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 08 Право за освітньо-професійною програмою «Право».

Одним із найважливіших завдань освітнього процесу, окрім накопичення професійних знань, є формування у здобувачів певного специфічного способу мислення, заснованого на раціонально-логічному осягненні дійсності, яке лежить в основі сучасної наукової картини світу. Логіка - це наука, яка вивчає закони і форми розумової діяльності людей, принципи і засоби побудови правильних суджень і міркувань про предмети і явища об'єктивного світу, Оволодіння навичками логічного мислення має особливе значення для багатьох професій, специфіка роботи яких полягає у постійному застосуванні логічних прийомів і методів: визначень, класифікацій, поділів, аргументацій, спростувань тощо. Юридична логіка, будучи взаємопов'язаною із загальною логікою та правом, повинна використовувати всю низку засобів сучасної логічної теорії доведення, насамперед її дедуктивні форми. Знання логіки дає змогу юристу точно й аргументовано висловлюватися, помічати неузгодженість у показаннях потерпілих, свідків, підозрюваних, а також у наявних письмових джерелах, допомагає переконливо спростовувати хибні докази опонентів, правильно складати план роботи, оформлювати службові документи, висувати слідчі версії тощо.

Мета. ознайомлення здобувачів з основами логіки як науки, її історією, основним категоріально-понятійним апаратом для формування дієвого логічного інструментарію, що знадобиться для вирішення тих чи інших завдань у майбутній професійній діяльності.

Під час лекційних та практичних занять, самостійної роботи студенти, майбутні фахівці з права, **набувають таких компетентностей: ЗКЗ (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові компетентності).**

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення

Опанувавши дисципліну «Логіка юриста» студенти повинні володіти такими **результатами навчання:**

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 11. Мати базові навички риторики.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **Змістовий модуль 1.**

Тема 1. Логіка як наука. Значення логіки для юристів.

Логіка як наука і навчальна дисципліна. Походження терміну логіка від давньогрецького слова «логос» (logos) у значенні з поняттями «мислення» і «мова». Завдання та об'єкт логіки. Поняття «культура мислення» як відображення усвідомленого ставлення до процесу міркування. Історичний характер логіки як науки. Абстрактне мислення і його характерні особливості. Поняття про форму мислення. Форми абстрактного мислення: поняття, судження, умовивід. Логічні форми як види мисленевих структур. Основні історичні етапи розвитку логіки як науки. Значення логіки для формування культури мислення юриста.

Тема 2. Поняття як форма мислення

Визначення поняття. Характеристика предмета думки, відображуваного в понятті. Особливості поняття як своєрідної форми мислення за загальними і специфічними ознаками. Мовні засоби виразу поняття. Денотація і смисл слова. Зміст поняття. Загальне ім'я як предикат і ознака. Структура ознаки: прості предикати; суттєві ознаки; несуттєві ознаки; похідні; родові ознаки; видові ознаки. Обсяг поняття. Види понять: за кількістю елементів обсягу (пусті і непусті); за характером елементів обсягу (збірні і незбірні); за типом елементів обсягу (конкретні і абстрактні); за характером ознак, що складають зміст поняття (позитивні та негативні, співвідносні і безвідносні). Логічні відношення між поняттями: порівнювальні; не порівнювальні; сумісні; тотожні; несумісні (суперечні, протилежні, супідрядні). Логічні операції над поняттями : а) обмеження й узагальнення понять; б) операції над обсягами понять як множинами (доповненнями, перетинами, об'єднаннями); в) поділ поняття та правила поділу (ділене поняття, члени поділу, підстава поділу); г) визначення поняття та правила визначення. Види дефініцій: реальна (генетична, операційна) і номінальна (синтаксичні і семантичні). Семантичні визначення: аналітичні; синтетичні; тавтологічні. Застосування логічних операцій над поняттями в юридичній практиці.

Тема 3. Судження і його роль в юриспруденції

Судження і речення. Види суджень: прості, складні. атрибутивні судження: одиничні, загальні, часткові атрибутивні судження. відношення між атрибутивними судженнями: порівнювальними (сумісні і несумісні судження) і не порівнювальними судженнями. Сумісні: відношення підпорядкування; відношення під протилежності (субконтрарності). Несумісні: відношення протилежності (контрарності); відношення суперечності. Судження з відношеннями: стверджувальними і заперечувальними. Судження категоричні і некатегоричні. Категоричні: атрибутивні судження; судження з відношеннями; судження існування. Некатегоричні: модальні судження; умовні судження; розділові судження. Запитання: логічно коректні; логічно некоректні; тривіально некоректні; нетривіально некоректні. Відповіді на запитання: правильні, слабкі, неправильні. Види складних суджень: з'єднувальні, роз'єднувальні, умовні, еквівалентні. Відношення між складними судженнями.

Змістовий модуль 2

Тема 4. Закони логіки висловлювань

Загальна характеристика формально-логічного закону. Специфіка законів формальної логіки. Основні і неосновні закони. Основні принципи і закони правильного мислення. Визначеність і послідовність мислення. Закон тотожності. Несуперечність думки.

Закони виключеного третього та несуперечності. Обґрунтованість думки. Закон достатньої підстави. Співвідношення логічних та юридичних законів

Тема 5. Умовивід як форма мислення

Загальна характеристика умовиводу. Структура умовиводу. Види умовиводів. безпосередні, опосередковані, дедуктивні, не дедуктивні, індуктивні. Поняття неповної індукції. Наукова індукція. Селекційна індукція. Умови підвищення ступеня ймовірності висновків за допомогою селекційної індукції. Загальність причинового зв'язку. Умовивід за аналогією. Аналогія властивостей. Аналогія відношень. Суто умовні, умовно-категоричні, розділово-категоричні, умовно розділові умовиводи. Види дилем. Поняття про силогізми. Прості і складні дедуктивні умовиводи. Категоричний силогізм. Структура категоричного силогізму. Аксиома та загальні правила категоричного силогізму. Фігури та модуси категоричного силогізму. Умовиводи із складними судженнями. Значення дедукції для юридичної практики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Логіка як наука. Значення логіки для юристів.	18	4	4			10	18	2	2			14
Тема 2. Поняття як форма мислення	18	4	4			10	18	2	2			14
Тема 3. Судження і його роль в юриспруденції	18	4	4			10	18	1	2			15
Тема 4. Закони логіки висловлювань	18	4	4			10	18	1	2			15
Тема 5. Умовивід як форма мислення	18	4	4			10	18		2			16
Усього годин	90	20	20	-	-	50	90	6	10	-	-	74

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Пр 1. Поняття “логічна форма (структура)”. Основні логічні форми: поняття, судження, умовивід. Поняття “логічний закон”. Істинність та формальна правильність міркувань. Історія науки логіки. Загальнотеоретичне та практичне значення логіки. Значення логіки для правознавства та юридичної практики.	2/1
2	Пр 2. Логіка і мова. Проблема співвідношення мислення і мови. Функції мови. Штучні та природні мови. Логічний аналіз мови як спосіб вияву логічних форм та структур. Семіотичний підхід до мови. Поняття “знак” і види знаків. Значення і смисл. Види смислів. Рівні семіотичного аналізу мови. Семіотичний “трикутник”. Взаємодія мови логіки та мови права як семіотичних систем. Мова та метамова права і правознавства.	2/1
3	Пр 3. Логічна характеристика понять. Види понять. Загальна характеристика поняття. Специфіка понятійного оформлення предмета думки. Основні логічні засоби формування понять: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення. Засоби вираження понять у мові. Поняття та слово. Терміни. Роль понять у пізнанні. Логічна структура поняття. Зміст поняття. Ознаки предметів та їх види. Зміст поняття як система суттєвих ознак. Обсяг поняття. Класи (множини), типи множин, поняття “підмножини”. Індивіди класів (елементи множини). Закон зворотного відношення між обсягом та змістом поняття. Види понять за обсягом (екстенціональна характеристика понять). Нульові поняття: хибні, гіпотетичні та необхідні. Ненульові поняття: загальні та одиничні, збірні та незбірні, універсальні. Види понять за змістом (інтенціональна характеристика понять). Конкретні та абстрактні,	2/1

	співвідносні та безвідносні, позитивні та негативні поняття.	
4	Пр.4. Відношення між поняттями. Порівняльні та непорівняльні, сумісні та несумісні поняття. Типи сумісності: рівнозначність (тотожність), перехрещення, підпорядкування. Типи несумісності: співпідпорядкування, протилежність (контрарність), суперечність (контрадикторність), доповнення (комплементарність). Використання кіл Ейлера для виразу відношень між поняттями. Логічні операції над поняттями. Узагальнення та обмеження понять. Визначення (дефініція) понять. Структурні елементи визначень. Види визначень. Прийоми, подібні до визначення. Правила та можливі помилки у визначеннях. Значення визначень в утворенні та розвитку понять права. Операції з класами (обсягами) понять: об'єднання (складання), перехрещення класів (множення), створення доповнення до класу (віднімання). Логічний поділ понять. Структурні елементи операції поділу. Види поділу. Мереологічний поділ. Правила поділу понять та їх можливі порушення. Класифікація та її види. Загальнонаукове значення поділу та класифікації понять.	2/1
5	Пр.5 Загальна характеристика судження. Судження та речення. Логічне значення суджень. Прості та складні судження. Категоричні й некатегоричні судження. Структура простого судження. Види простих категоричних суджень: атрибутивні, релятивні та екзистенційні. Види атрибутивних суджень за кількістю і якістю. Визначені та невизначені судження; судження з виключенням. Поняття про квантор, види кванторів. Розподіл термінів у судженнях, правила розподілу та колові схеми відношень між термінами.	2/1
6	Пр. 6. Логічний квадрат. Види відношень між атрибутивними судженнями за логічним квадратом. Некатегоричні судження. Складні судження та їх види. Логічні сполучники. Формули складних суджень. Умови істинності складних суджень та їх стисле визначення за допомогою істиннісних таблиць (матриць). Модальні судження. Поняття про модальність. Типи модальностей. Деонтична модальність та формальний аналіз норм права	2/1
7	Пр.7 Основні закони логіки. Принципи правильного мислення – визначеність, послідовність, несуперечливість та доказовість. Поняття “логічний закон”. Закон тотожності, закон несуперечливості, закон виключеного третього, закон достатньої підстави.	2/1
8	Пр.8. Умови дії основних законів логіки. Типові логічні помилки при порушенні законів логіки. Значення законів логіки для правознавства та юридичної практики.	2/1
9	Пр.9. Загальна характеристика умовиводів. Поняття про умовиводи. Структура умовиводів. Види знань, що містяться в умовиводі. Види умовиводів за структурною відмінністю: дедукція, індукція, традукція (аналогія). Демонстративні та недемонстративні умовиводи. Безпосередні умовиводи: структура і характер висновку. Види безпосередніх умовиводів: перетворення, обернення, протиставлення предикатів. Виводи за логічним квадратом та з модальних суджень. Загальна характеристика опосередкованих умовиводів, їх видів. Дедуктивні умовиводи. Поняття “дедуктивний умовивід”: структура і характер висновку. фігур. Правильні модуси. Добір правильних модусів за допомогою кіл Ейлера. Категоричний силізм із виділяючими судженнями. Висновки із суджень з відношеннями. Суто умовний силізм: схема і правило отримання висновку. Умовнокатегоричний силізм: схема, правила отримання висновку і модуси. Еквівалентно-категоричний силізм: схеми правильної	2/1

	побудови. Розділово-категоричний силогізм: правило побудови і схеми висновку. Умовно-розділові (лематичні) силогізми: схеми побудови, правила і види (конструктивна та деструктивна дилеми). Ентимема (скорочений силогізм). Види ентимем. Полісилогізм: структура і види. Скорочені і складноскорочені силогізми (сорити та епіхейреми). Недедуктивні умовиводи. Загальна характеристика та види недедуктивних (імовірних) умовиводів. Математична та логічна ймовірність. Ступені ймовірності.	
10	Пр. 10. Індуктивні умовиводи. Логічна природа індукції. Структура та види індуктивних умовиводів. Умови підвищення ступеня ймовірності індуктивного висновку. Індуктивні методи встановлення причинних зв'язків. Поняття “причинність”. Редукція у встановленні причинних зв'язків. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами. Статистичні узагальнення. Індуктивна природа статистичних узагальнень. Популяція: приклад і частота ознаки. Взаємозв'язок індукції та дедукції. Умовиводи за аналогією (традукція). Поняття та загальна характеристика аналогії. Структура аналогії. Види умовиводів за аналогією. Умови, що підвищують ступінь імовірності висновків за аналогією. Доведення і спростування. Поняття “доведення”. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація. Види доведення: пряме і непряме. Поняття про спростування. Методи спростування. Правила доведення та можливі логічні помилки в доведенні. Гіпотеза. Гіпотеза як форма пізнання. Визначення поняття “гіпотеза”. Види гіпотез. Побудова гіпотези та етапи її розвитку. Критерії відбору гіпотез. Роль умовиводів та емпіричного досвіду при побудові гіпотез. Гіпотетико-дедуктивний метод. Логічні засоби підтвердження гіпотез. Спростування гіпотез. Гіпотези в юридичному пізнанні.	2/1
	Разом:	20/10

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Логіка як наука. Значення логіки для юристів.	10/14
2	Тема 2. Поняття як форма мислення	10/14
3	Тема 3. Судження і його роль в юриспруденції	10/15
4	Тема 4. Закони логіки висловлювань	10/15
5	Тема 5. Умовивід як форма мислення	10/16
	Разом	50/74

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять	Форми контролю	Кількість балів
Тема 1. Логіка як наука. Значення логіки для юристів.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Конспектування першоджерел	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	15

Тема 2. Поняття як форма мислення	Конспектування матеріалу, вивчення термінів письмові завдання, дискусія, тести,	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень. Розв'язування задач	15
Тема 3. Судження і його роль в юриспруденції	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів Виконання завдань практичних	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень. Розв'язування задач	10
Тема 4. Закони логіки висловлювань	Анотація матеріалу за темою. Вивчення основних визначень і термінів Виконання завдань практичної роботи	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Розв'язування задач	10
Тема 5. Умовивід як форма мислення	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів Виконання практичних занять.	Здача виконаних практичних завдань. Розв'язування задач	10

8. Методи навчання

1. Лекції із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, із використанням роздаткового матеріалу та мультимедійних презентацій.
2. Практичні заняття з застосуванням інтерактивних методів проведення практичних занять (режим бесіди, діалогу).
3. Складання опорного конспекту теми, побудова структурної схеми окремого питання, розв'язування задач.
4. Методи та прийоми активізації навчальної діяльності студента під час лекційних та практичних завдань (дискусія, дебати тощо).
5. Поточне консультування. Самостійна робота студентів з літературними та Інтернет-джерелами.
6. Презентація результатів виконаних завдань та досліджень студентом.

9. Методи контролю

При вивченні здобувачами дисципліни «Логіка юриста» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;

- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти:

1. Логіка як наука. Історичні етапи розвитку науки логіки.
2. Поняття про мислення. Характеристики абстрактного мислення.
3. Мислення й мова.
4. Історичні зв'язки між логікою та правом. Значення логіки для юридичної науки та практики.
5. Поняття й слово.
6. Прийоми утворення понять.
7. Логічна структура поняття.
8. Види ознак, що складають зміст поняття.
9. Закон зворотного відношення між змістом й обсягом понять.
10. Екстенціональна характеристика понять (види понять за обсягом).
11. Іntenсiональна характеристика понять (види понять за змістом).
12. Відношення між поняттями. Зображення їх за допомогою кіл Ейлера.
13. Узагальнення як логічна операція над поняттями.
14. Обмеження як логічна операція над поняттями.
15. Операції з класами як множинами (об'єднання, перехрещення, додавання).
16. Правила поділу понять.
17. Види поділу понять.
18. Класифікація та її значення для юридичної теорії та практики.
19. Види класифікації.
20. Правила визначення й помилки, можливі при визначенні.
21. Види визначень.
22. Судження та речення.
23. Прості судження, їх типи й структура.
24. Види атрибутивних суджень за кількістю і якістю.
25. Розподіленість термінів у простих атрибутивних судженнях.
26. Відношення між атрибутивними судженнями. Логічний квадрат.
27. Релятивні та екзистенційні судження.
28. Єднальні (кон'юнктивні) судження.
29. Розділові (диз'юнктивні) судження.
30. Імпікативні судження.
31. Еквівалентні судження.
32. Поняття про модальність суджень. Види модальності.
33. Закон тотожності.
34. Закон несуперечності.
35. Закон виключеного третього.
36. Закон достатньої підстави.
37. Умовивід як форма мислення.
38. Безпосередні умовиводи.
39. Категоричний силігізм: визначення та складові елементи.
40. Аксиома та загальні правила категоричного силігізму.
41. Правило та модуси I фігури ПКС.
42. II фігура категоричного силігізму: правило та модуси.
43. III фігура категоричного силігізму: правило та модуси.
44. IV фігура категоричного силігізму: правило та модуси.
45. Простий умовний силігізм.
46. Умовно-категоричний силігізм: структура та модуси.

47. Розподільно-категоричний силлогізм: структура та модуси.
48. Еквівалентно-категоричний силлогізм.
49. Умовно-розділовий силлогізм.
50. Скорочені силлогізми (ентимеми).
51. Полісиллогізми. Сорит і епіхейрема.
52. Поняття про індукцію. Повна індукція.
53. Неповна індукція: структура та види.
54. Методи наукової індукції.
55. Аналогія: структура та види. Аналогія права та аналогія закону.
56. Структура та побудова доведення.
57. Види доведень.
58. Правила і помилки в доведенні та спростуванні.
59. Спростування.
60. Поняття про гіпотезу. Структура та види гіпотез.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Залік	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5		
15	15	10	10	10	40	100

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів.

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні Питання	зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизовувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	не зараховано
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з	

		викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	
--	--	--	--

13. Методичне забезпечення

1. Посібники
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети тестових завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

14. Рекомендована література

1. Бандурка О.М. Курс логіки: Підручник для студ. вищ. навч. закладів/ О.М.Бандурка, О.В.Тягло.- К.: Літера ЛТД, 2002
2. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки: Посібник для студентів вищих навч. закладів.- К.: Либідь, 2002.- 152с
3. Івін О.А. Логіка: Експериментальний навч. підручник для студ.вищ. навч. закладів.- К.: АртЕк, 1996.- 232с
4. Ішмуратов А.Т. Вступ до філософської логіки: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів.- К.: Абрис, 1997.- 350с
5. Логіка для юристів. (Кредитно-модульний курс): Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ В.І.Цимбалюк, Л.А.Циганчук, О.А.Мітчук, В.М.Лавренюк.- Л.: Нова Світ - 2000, 2007
6. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч.посібник для студ. вищ. навч. закладів.- К.: Каравела, 2006.- 248с.
7. Повторєва С.М. Логіка: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів.- Л.: "Магнолія 2006", 2010.- 188с.
8. Тофтул М.Г. Логіка: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів.- К.: Академія, 2003.- 368с.- ((Альма -матер)).- С.365-367.
9. Тофтул М.Г. Логіка: Навч. підручник для студ.вищ. навч. закладів.- 2-е вид., випр. і доп.- К.: ВЦ "Академія", 2006.- 398с.- (Альма-матер).- С.399
10. Хоменко І.В. Логіка для юристів: Посібник для студ. та викл. юридич. вузів.- К.: Юрінком Інтер, 2001.- 224с.- С.212-219
11. Хоменко І.В. Логіка для юристів.: Підручник для студ. вищ. навч. закладів/ М-во освіти і науки України.- К.: Юрінком Інтер, 2006.- 224с
12. Чернишевич О.В. Логіка в таблицях і схемах: Навч. посібник/ О.В.Чернишевич, В.І.Загравий.- Рівне: "Тетіс", 2010

15. Інформаційні ресурси

http://dumka.ho.ua/books_kf.htm - бібліотека філософської літератури
<http://logic.net.ua> – Українаський логічний портал